

מכללת הרצוג

החוג לחינוך

שם הקורס: מיומנויות רגשיות-חברתיות

שם המרצה: דר' שמעון כהאן

היקף הקורס: 1 ש"ש

דרישות קדם: אין

סוג ומספר הקורס: 2-900403-0

שנה"ל ומועד הקורס: תשפ"ג, סמסטר א' יום חמישי שעה 10:35 אלון-שבות כיתה 13.

נושאי הקורס:

1. למידה רגש והתנהגות - מבוא ללמידה רגשית-חברתית.
2. קשיים נפשיים ובדידות בעשור האחרון - הסברים פסיכולוגיים.
3. החוויה הרגשית - התיאוריה של וויניקוט והרלוונטיות לחינוך
4. התפתחות הדימוי העצמי של התלמיד: 'עצמי אמיתי' 'עצמי כוזב'
5. זיהוי ומימוש חוזקותיו של המורה והתלמיד.
6. ניהול וויסות רגשי - תרומתה של הגישה הקוגניטיבית
7. על הרצון במסגרת החינוכית - פרויד, מאסלו ואדלר
8. הנעה - הגישה ההתנהגותית
9. חינוך רוחני במציאות פוסט-מודרנית: התיאוריה של יונג
10. התנהלות חברתית, דחייה חברתית ואלימות במסגרת בית הספר - התיאוריה של רוברט סילמן
11. צמיחה בין אישית על פי הפסיכולוגיה של העצמי - היינץ קוהוט.

מטרות הקורס:

1. הקניית ידע עדכני על אודות מיומנויות רגשיות וחברתיות
2. הבנת התיאוריות הפסיכולוגיות העומדת בבסיס פיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות
3. בחינת יכולתו של המורה ליישם את העקרונות והכלים שיילמדו בקורס במסגרת החינוכית

מבנה הקורס:

הקורס ילווה במצגות שיועלו לאתר הקורס. הצגות מקרה (case study), מחקרים עדכניים וסרטונים המדגימים את חלק מהעקרונות והכלים שיילמדו בקורס יהוו בסיס לפתיחת דיון בכיתה. בחלק מהנושאים תינתן אפשרות להתנסות באופן חווייתי בכלים שיוצגו בשיעור. מספר שיעורים מצומצם יועברו במפגשי זום.

דרישות הקורס וחובות הסטודנט/ית:

- נוכחות
- קריאת מאמרים
- השתתפות פעילה
- **צייון הקורס יקבע על בסיס:**
- א. הגשת מטלות במהלך הקורס [15% מהצייון]
- ב. מבחן מסכם בסוף הסמסטר [85% מהצייון] על מבנה המבחן ואופי השאלות יורחב בהמשך הסמסטר .

מהלך הלימודים:

מספר שיעור	נושא	קריאה
1.	מבוא ללמידה רגשית-חברתית [SEL] הכרת המודל בכללותו ופירוט חלקיו הרלוונטיות לתקופה הנוכחית	רשות: שונט-רייכל, 2019: 1-8. רשות: פומרנץ, 2020: 33-39. רשות: הרפז, 2014: 28-30.
2.	משבר הבדידות ומצוקה נפשית בקרב בני נוער הקשר בין רגש, למידה וחברה	חובה: גודמן, 2021: 83-99.
3.	החשיבות של שיום וביטוי רגשי וויניקוט - החוויה הרגשית 'העצמי' האמיתי ו'העצמי הכוזב'	רשות: און, 2021: 29-52.
4.	וויניקוט (המשך) משחק ויצירה בחינוך המורה הטוב דיו	
5.	פיתוח חוזקות כדרך לחיזוק הדימוי העצמי של התלמיד השיחה האישית עם התלמיד ככלי לחיזוק משאביו	חובה: רוזנטל, 2014: 50-52. רשות: סימן טוב, 2018: 94-102. רשות: טרבלסי, 2020: 101-120.
6.	ניהול רגשות וויסות רגשי גישת הפסיכולוגיה הקוגניטיבית - אהרון בק והמודל של Ellis - ויישומה בחינוך	רשות: ליכטינגר, 2022: 136-156.
7.	רצון ומוטיבציה פרויד - יצרים, אגו ועידון. אדלר - נחיתות ועליונות.	רשות: רימון-אור, 2020: 110-155.
8.	הנעה על פי הזרם ההומניסטי-אקזיסטנציאליסטי	רשות: אָרְגָזו, 2018: 191-211
9.	הנעה על פי הזרם ההתנהגותי ויישומה בכיתה	
10.	חינוך רוחני בעידן פוסט מודרני הפסיכולוגיה האנליטית של יונג והרלוונטיות לחינוך	חובה: הלפרין, 2017: 36-37. רשות: גולדשמידט, 2019: 17-35. רשות: אבינון, 2018: 59-68
11.	התנהלות חברתית תיאוריית ההכרה החברתית של סילמן ויישומה בחינוך	רשות: באב"ד, 2011: 120-150
12.	התפתחות יחסים בין אישיים התיאוריה של היינץ קוהוט ויישומה בחינוך: שלושת הצרכים הבסיסיים	רשות: אוסטריל, 1995: 78-92. רשות: חימי, 2015: 193-212.
13.	התמודדות עם מעגל האלימות, מצבי סיכון ודחייה חברתית במערכת החינוך המודל של Dan Olweus	רשות: אברהם, 2018: 10-40. רשות: אלקובי, 2018: 205-222.
14.	הצגת מקרה וניתוחו על בסיס התיאוריות השונות סיכום הקורס	

רשימת קריאה:

- אבינון יוסף (2018) חינוך מחפש משמעות - לקראת בתי ספר חלופיים. חיפה, פרדס הוצאה לאור. עמ' 59-68.
- אברהם יעל (2018) דחיה חברתית - אין מצב שמפנים את הגב. מדריך תיאורטי ויישומי למטפלים, לאנשי חינוך ולהורים. תל-אביב, ניב. עמ' 10-40.
- אוסטריל ז'הבה. (1995) פתרונות פתוחים: טיפול פסיכולוגי בילד ובסביבתו, ירושלים-ותל אביב הוצאת שוקן. עמ' 78-92.
- אלקובי אודליה, אברהם יעל, זיו ורד ואשד טל (2018). החרם החברתי. בתוך: ג, אברהם (עורכת), דחיה חברתית: אין מצב שמפנים את הגב, עמ' 205-222.
- אָרְגָז אורן (2018) על מוטיבציות האדם מול מוטיבציות החברה ועל פדגוגיה מתבוננת כדרך לתווך ביניהן, דפים, 68, עמ' 191-211.
- באב"ד אלישע (2011). הפסיכולוגיה החברתית של הכיתה. אור יהודה, רכס. עמ' 120-150.
- גודמן מיכה (2021) מהפכת הקשב: העידן הדיגיטלי - המשבר והתיקון: פרדוקס הבדידות. מודיעין דביר. עמ' 83-99.
- גולדשמידט גלעד (2019) חינוך ולדורף כחינוך רוחני. עיונים בחינוך, 17, עמ' 17-35.
- הלפרין, ל. (2017) תארו לי מישהו שמדבר ככה, הד-החינוך. עמ' 36-37.
- הרפז יורם (2014) למידה היא התרחשות נפשית רגשית. הד-החינוך, פ"ט (1). עמ' 28-30.
- חימי חנה (2015) תרומתן של הגישה האקזיסטנציאליסטית ושל הגישה האינטרסובייקטיבית להגדרת ההתערבות החינוכית-טיפולית. בתוך: עמנואל גרופר ושלמה רומי (עורכים), ילדים ומתבגרים במצבי סיכון בישראל - כרך ב' קולם של בני הנוער וסוגיות מעולמם של עובדים בשה החינוכי-טיפולי. עמ' 193-212.
- טרבלסי גילת. (2018) הגיונותיה של ההוראה הפרטנית בבית הספר. בתוך: נמרוד אלוני, קובי גוטרמן וציון שורק (עורכים), הרבגוני הוא הסטנדרטי החדש - הוראה פרטית בחינוך העכשווי. תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון מופ"ת. עמ' 61-71.
- טרבלסי גילת (2020). מתאים לי? גישה והנגשה של הוראה מותאמת לכול: הוראה מותאמת לצרכים רגשיים וחברתיים. הרצליה ספרי ניב, עמ' 101-120.
- ליכטינגר ענת (2022). קומץ שמיים ביד: קידום תהליכי ויסות עצמי בבית הספר ובגן. תל-אביב מכון מופ"ת. עמ' 136-156.
- לירון און (2021) 'ארץ חדשה' - גילוי, משחק ויצירה בתחילת הדרך בהוראה. בתוך: אורנה שץ-אופנהיימר (עורכת), חונכות תיאוריה, מחקר ומעשה. תל-אביב רסלינג. עמ' 29-52.
- מייזלס עפרה (2016) הפוטנציאל המיטיב: מהי רוחניות, איך היא מתפתחת ובאילו ממדים, מדוע ראוי לחנך אליה וכיצד עושים זאת. הד-החינוך, כרך צ' (3) עמ' 38-42.
- סימן-טוב אילת וברגול-שקד ענת (2018) השיחה האישית ככלי לחיזוק משאבים התורמים לרווחה נפשית ולחוויות הצלחה של הסטודנט. בתוך: נמרוד אלוני, קובי גוטרמן וציון שורק (עורכים) הרבגוני הוא הסטנדרטי החדש - הוראה פרטית בחינוך העכשווי. תל-אביב הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון מופ"ת. עמ' 94-102.
- פומרנץ יעל, מועלם אורית והרוש-עזרן שיראל (2020). התוכנית הלאומית למניעת התאבדויות, משרד הבריאות. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, כ"ח, עמ' 33-39.
- רוזנטל, א. (2014) הכלה, הד-החינוך כרך פ"ט. עמ' 50-52.
- רימון-אור ענת (2020) אדם זה, שאינו אחד - תורתו של זיגמונד פרויד ויישומיה בחינוך. פרדס הוצאה לאור עמ' 110-155.
- שונט-רייכל קימברלי וראוקליף פיפה (2019). למידה חברתית-רגשית בבתי הספר: ממצאים ממחקרים אחרונים וגישות למדידה והערכה. ערכה טלי פרידמן תרגום לירון רובינס, עמ' 1-8.